

# ΑΛΒΑΝΙΚΑ ΕΘΙΜΑ

## ΓΑΜΟΣ

Ἐν Ἀλβανίᾳ ὁ γάμος οὐδόλως ἀποτελεῖ, ὡς παρ' ἡμῖν, κοινωνικὸν ζήτημα· οὐδεμίᾳ ἐκεῖ ὑπάρχει ἀνάγκη πολυειδῶν σκέψεων καὶ ἐκφράσεως παντοειδῶν καὶ συνήθως ἀντιφασκουσῶν γνώμῶν πρὸς λύσιν τοῦ παρ' ἡμῖν πολυθρυλήτου τούτου ζητήματος· ἐκεῖ οὐδεὶς λόγος περὶ τούτου γίνεται, διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι ἅπασαι γενικῶς αἱ κόραι, εἴτε πλούσιαι εἶναι, εἴτε πτωχαί, εἴτε ὡραῖαι, εἴτε ἄσχημοι, θὰ νυμφευθῶσι· καὶ αὗται ἀκόμῃ αἱ ἐλαττωματικαὶ οὐδόλως ἐξαιροῦνται τοῦ κανόνος τούτου. Ἐξαιρέσιν μόνον ποιεῖ ἱκανὸς ἀριθμὸς εὐειδῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, δεσποινίδων, αἵτινες τῇ συμβουλῇ καὶ ἐπιμόνῃ προτροπῇ τοῦ πο- πολυαρίθμου καὶ πανισχύρου ἐν Ἀλβανίᾳ καθολικοῦ κλήρου προώριστα νὰ μείνωσιν ἑσσεὶ παρθένοι χάριν ὀφειλῆς τῆς θρησκείας. Τὰ κοράσια ταῦτα, εὐειδῆ, ἐπαναλαμβάνω, ἀποτελοῦσιν εἶδος κοσμικῶν οὕτως εἰπεῖν καλο- γραιῶν, αἵτινες οὐδὲν ἱερατικὸν ἐνδύμα φέρουσαι διαμένουσι μετὰ τῶν γονέων των, καὶ ἔχουσιν ἀδιαλείπτους μετὰ τῶν καθολικῶν ἱερέων δοσο- ληψίας . . . Ἐκτὸς τῶν κορασιῶν τούτων, Βιργκινές ἀλβανιστὶ καλου- μένων, εἶναι σπανιώτατον νὰ διαμείνη ἄγαμος κόρη τις ἐν Ἀλβανίᾳ. Ἐκεῖ τὸ λεπτὸν καὶ εὐαίσθητον τῆς προικὸς ζήτημα δὲν ὑφίσταται· ὁ Ἀλβανὸς ἐννοεῖ νὰ ἐφοδιάσῃ μόνον τὴν θυγατέρα του μετὰ τὰ ἀναγκαί- οντα αὐτῇ ἐνδύματα· περὶ χρηματικῶν ζητήματος οὐδὲ λόγος γίνεται· ὁ δὲ νυμφίος ἀρκεῖται εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῆς κόρης καὶ εἰς μέγαν ἀριθμὸν περικνημίδων, ἃς ἡ νύμφη ἀντὶ χρημάτων τῷ φέρει.

Ἡ Ἀλβανὴ παρθένα, ἥ τε ὀθωμανὶς καὶ ἡ χριστιανή, μέχρι τοῦ δω- δεκάτου αὐτῆς ἔτους δύναται νὰ ἐξέρχεται εἰς τὰς ὁδοὺς ἀσκεπῆς με- ταβαίνει εἰς τὸ σχολεῖον, εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐν γένει καθίσταται ὁρατὴ εἰς πάντας. Μάλισ ὁμῶς γίνῃ δωδεκαέτις, τότε κρύπτεται ἐπι- μελέστατα, οὐθενός, ἐκτὸς τῶν στενοτάτων συγγενῶν τῆς, δυναμένου νὰ τὴν ἴδῃ. Ἰδίως δὲ ὅταν ἐν φημίζεται ἐπὶ καλλονῇ, τότε οὐδὲν ἀνθρώ- πινον ὄμμα δύναται νὰ τὴν ἴδῃ. Πολλάκις συμβαίνει νὰ ἀσθενήσῃ ταλαι- πωρος κόρη, ὑπερβᾶσα ἤδη τὸ δωδέκατον αὐτῆς ἔτος· ἵνα μὴ τὴν ἴδῃ ὁ ἱατρός, προτιμῶσι νὰ ἀφίνωσι τὴν νόσον προσδεύουσαν, καὶ μόνον ἐν

Συνέχεια τοῦ προηγούμενου φύλλοντος

ἐσχάτη ἀνάγκη ἀποφασίζουσι νὰ καλίσωσι τὸν ἱατρόν, ἀλλὰ καὶ πάλιν μετὰ μεγάλων προφυλάξεων, παρακαλοῦντες αὐτὸν νὰ μεταβῇ τὴν νύκτα, καὶ ὀρκίζοντές τον νὰ μὴ εἴπῃ εἰς οὐδένα ὅτι εἶδε τὴν κόρην. Ὅποσα δυστυχήματα δὲν συμβαίνουνσιν ἐκ τοῦ ἔθιμου τούτου! ἐγὼ αὐτὸς πολλάκις προσεκλήθην νὰ ἴδω κόρας ἀσθενεῖς, ἐν τῇ ἀγωνίᾳ ἤδη τοῦ θανάτου εὐρισκομένας, καὶ δυναμένας βεβαίως νὰ σωθῶσιν, ἐὰν ταχύτερον προσεκαλούμην. Ἐνεκχ τοῦ ἔθιμου τούτου οἱ γάμοι συνάπτονται χωρὶς τὸ παράπαν οἱ σύζυγοι νὰ γνωρίζωσιν ἑλλήλους. Μόνον παρὰ τὸν βωμὸν καὶ ἐνώπιον τοῦ ἱερέως ὁ νέος θὰ ἴδῃ κατὰ πρῶτον τὴν μνηστὴν του. Καὶ προσπαθοῦσι μὲν οἱ ταλαίπωροι νέοι διὰ διαφόρων γραιδιῶν νὰ λάθωσιν ἔστω καὶ ἀσθενεῖς τινὰς πληροφορίας προτοῦ νὰ μνηστευθῶσιν, ἀλλὰ τὸ ἔθιμον τῆς ἀποκρύψεως τηρεῖται μετὰ τσαύτης αὐστηρότητος, ὥστε σπανιώτατα κατορθοῦσι νὰ μάθωσί τι.

Ὅταν ὁ νέος φθάσῃ εἰς ἡλικίαν γάμου, αἱ γυναῖκες τῆς οἰκογενείας του ἄρχονται ζητοῦσαι δι' αὐτὸν νύμφην. Ἀδιάλειπτοι ἐνεργοῦνται ἐπισκέψεις εἰς οἰκίας, ἐνθα γνωρίζουσιν ὅτι ὑπάρχει νύμφη ἀνάλογος τῆς περιωπῆς τοῦ προστατευομένου των, καὶ ἐξύμνησις αὐτοῦ μέχρι τρίτου οὐρανοῦ. Μετὰ διπλωματικῆς τῷ ὄντι ἱκανότητος θίγουνσι τὸ ζήτημα, βολιδουσκοῦσαι τὰς διαθέσεις τῶν γονέων τῆς νέας, καὶ προσπαθοῦσαι νὰ πείσωσιν αὐτοὺς περὶ τοῦ συμφέροντος τοῦ γάμου τούτου. Ἐὰν οἱ γονεῖς πεισθῶσιν ἐπὶ τέλους, τότε ἅπαντες προτείνοντες τὴν δεξιὰν ἀνακράζουσι πέρ χάϊρ, πέρ χάϊρ, δηλαδή καλορρίζικα, καὶ ἡ ὑπόθεσις θεωρεῖται τετελεσμένη· τυπικὴ τις μόνον συγκατάθεσις τῆς νέας ὑπολείπεται, ἥτις οὐδεμίαν ἄλλως τε ἔχει σημασίαν, καθόσον αὕτη ἀνεξαιρέτως δέχεται πάντοτε πᾶν ὅ,τι οἱ γονεῖς τῆς περὶ τῆς τύχης τῆς ἀπεφάσισαν.

Οὕτω λοιπὸν εὐρεθείσης τῆς μνηστῆς, ὁ νέος ὀφείλει ἐντὸς βραχείας διαστήματος νὰ πέμψῃ πρὸς αὐτὴν διὰ δύο συγγενῶν του ἐν κομβολόγιον, ἐν δακτυλίδιον καὶ κιβωτίδιόν τι περιέχον 1 ἢ 2 σαπούνια, ἐν κτένιον καὶ μερικὰ κομφέτα. Ἡ ἀποδοχὴ τῶν δώρων ταύτων ἐπισφραγίζει ὀριστικῶς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ οἱ νέοι θεωροῦνται ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης μεμνηστευμένοι, οὐχὶ ὁμῶς ὑπὸ τὴν παρ' ἡμῖν ἐπικρατοῦσαν ἔννοιαν. Ἐκεῖ εἶναι λίαν κινδυνῶδες νὰ μετανοήσῃ αἴφνης ὁ μνηστήρ καὶ νὰ διαλύσῃ τὸν ἄπαξ γεγόμενον ἄρραθῶνα. Ἡ οἰκογένεια τῆς κόρης ἤθελε θεωρήσῃ τὴν ἄρνησιν τοῦ νέου ὡς καιρίαν προσβολὴν κατὰ τῆς τιμῆς τῆς, οὐαὶ δὲ εἰς τὸν νέον, ἐὰν δὲν σπεύσῃ νὰ ἐκπατρισθῇ ἄμέσως· ἡ κεφαλὴ του εἶναι ἐκτεθειμένη ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἰς τὴν τρομερὰν Βεντέτα, περὶ τῆς ὠμίλῃσα πρὸ ὀλίγου. Ἀλλὰ καὶ ἡ ταλαίπωρος κόρη ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, καθὼς καὶ οἱ νεώτεροι αὐτῆς ἀδελφοὶ ἢ ἀδελφαί, ἐὰν

έχη τοιούτους, είναι όντως αξιολύπητοι, διότι εκείνην μὲν οὐδεὶς ἕτερος πλέον δέχεται διὰ σύζυγον, οὗτοι δέ, κατ' ἀπαραβίαστον ἔθιμον τῶν Ἀλβανῶν, δὲν δύνανται νὰ νυμφευθῶσιν ὡς νεώτεροι, προτοῦ νυμφευθῇ ἡ μεγαλειτέρα αὐτῶν ἀδελφή. Εὐτυχῶς τὰ παραδείγματα ταῦτα εἶναι σπανιώτατα, οἱ δὲ μνηστήρες ἐκτελοῦσι σχεδὸν πάντοτε τὴν ὑπόσχесίν των.

Μετὰ τὸν οὕτω γενόμενον ἀρραβῶνα, ὀρίζεται ἡ ἐποχὴ τοῦ γάμου, ὅστις συνήθως λαμβάνει χώραν μετὰ ἓν ἔτος. Ἐνα μῆνα πρὸ τῆς ὀρίσθειας ἐποχῆς ὁ μνηστήρ ἐρωτᾷ τυπικῶς τοὺς γονεῖς τῆς νέας ἐὰν ᾧσιν ἐντελῶς ἑτοιμοί, ἐκεῖνοι δ' ἀπαντῶσι συνήθως καταφατικῶς.

Ἡ ἡμέρα Δευτέρα εἶναι ἡ μόνη, καθ' ἣν λαμβάνουσι χώραν οἱ γάμοι ἐν Ἀλβανίᾳ. Τέσσαρας ἡμέρας πρότερον, ἦτοι τὴν Πέμπτην, ὁ νέος ὀφείλει νὰ πέμψῃ εἰς τὴν μνηστήν του ἕτερον δῶρον, ὅπερ ἐν Ἀλβανίᾳ καλεῖται *Ντοῦντι*. Τὸ *Ντοῦντι* τοῦτο περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς ἀντικείμενα :

α') Ἐν κιβώτιον περιέχον διάφορα μικρὰ πράγματα καλλωπισμοῦ, β') διάδημά τι ἐκ τεμαχίου ἐρυθροῦ ὑφάσματος, πεποικιλμένου διὰ χρυσοῦ, κοραλλίων καὶ μαργαριτῶν, ὅπερ αἱ Ἀλβαναὶ γυναῖκες ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου των φέρουσι κομψῶς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των, καὶ ὅπερ καλεῖται *helman*. Τὸ *helman* τοῦτο ποικίλλει κατὰ τὸν πλοῦτον ἀναλόγως τῆς περιωπῆς τῆς νύμφης, γ') ἐν ζευγος ὑπόδημάτων, ἐνίοτε ὀλοχρύσων, καὶ ἐν ζευγος πασουρίων λεγομένων, κιτρίνου πάντοτε χρώματος, καὶ δ') διάφορα ζαχαρωτά.

Τὸ *Ντοῦντι* φέρεται εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μελλονύμφου ὑπὸ δύο στενῶν τοῦ γαμβροῦ συγγενῶν, οἵτινες ἐνδεδυμένοι μὲ τὰ ὠραιότερα αὐτῶν ἐνδύματα μετὰ μεγάλης σοβαρότητος ἐκτελοῦσι τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτοῖς ἐντολήν. Ὅταν φθάσωσιν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης, οἱ γονεῖς καὶ συγγενεῖς αὐτῆς κατέρχονται ὁλόκληρον τὴν κλίμακα καὶ ὑποδέχονται αὐτοὺς εἰς τὴν αὐλειον θύραν μετὰ μεγάλου σεβασμοῦ καὶ τοσούτων περιποιήσεων, ὥστε διὰ πάντα ξένον ἡθέλον καταντήσῃ τῇ ἀληθεὶς ἐνοχλητικοί.

Οἱ τὸ *Ντοῦντι* φέροντες εἰσάγονται εἰς τὴν αἴθουσαν, εἰς ἣν τοποθετοῦσι τὸ δῶρον ἐπὶ τινος κανίστρου, ἐνῶ πάντες οἱ παριστάμενοι ἐπανειλημμένως ἀνακράζουσι *πὲρ χάρ, πὲρ χάρ*· κάθηνται εἰτα εἰς τὴν τιμητικὴν τῆς αἰθούσης θέσιν, πέριξ δ' αὐτῶν οἱ τῆς νύμφης γονεῖς καὶ συγγενεῖς, ὀρθιοὶ ἱστάμενοι, ἐπιδαφιλεύουσιν αὐτοῖς μυρίας ὄσας περιποιήσεις, προσφέροντες αὐτοῖς δις καφέ, καπνὸν καὶ τελευταῖον ῥακήν. Αἱ μεγάλαι αὗται περιποιήσεις γίνονται ἵνα οἱ τοῦ μνηστήρος ἀπεσταλμένοι λάβωσι καλὴν ἰδέαν περὶ τῆς οἰκίας, εἰς ἣν ἀνετράφη ἡ κόρη. Ἀφ' οὗ κο-

πάση κατά τι ἡ πληθώρα τῶν φιλοφρονήσεων, αἱ ἐν τῷ οἴκῳ γυναῖκες ἄρχονται ἄδουσαι τοὺς ἐξῆς στίχους, οὓς στερούμενος ποιητικοῦ ταλάντου ἀναγκάζομαι νὰ μεταφράσω ἀπλῶς κατὰ λέξιν, ἀφίνων εἰς ὑμᾶς νὰ ἐκτιμήσητε τὸ ὕψος τοῦ ποιητικοῦ οἴστρου τῶν Ἀλβανῶν :

«Λινὸν λευκόν, καθαρότερον καὶ ἀπὸ τὰ νερὰ τοῦ Δρίνου, ὁ Γκιὼν, (τὸ ὄνομα π. χ. τοῦ μνηστῆρος) στέλλει τὸ Ντουῦντι ; Στέλλει τὸ ντουῦντι εἰς χρυσοῦν κιβώτιον. Φεῦ ! λέγει ἡ μελλονύμφος, τὰ ἐνδύματά μου εἶναι ἀκόμῃ εἰς τὸν ῥάπτῃν· πηγαίνετε, πηγαίνετε ταχέως· εἰπέτε του νὰ σπεύσῃ· εἶμαι δὲ βεβαία ὅτι θὰ τὰ τελειώσῃ ταχέως πρὸς χάριν μου, ἀφοῦ εἶμεθα κουμπάροι».

Ἀφοῦ οἱ τοῦ μνηστῆρος ἀπεσταλμένοι διαμείνωσιν ἐν τῷ οἴκῳ τῆς νύμφης ἐπὶ μίαν περίπου ὥραν, ἀπέρχονται συνοδευόμενοι καὶ πάλιν μέχρι τῆς αὐλείου θύρας ὑπὸ τῶν γονέων τῆς νύμφης καὶ ἀνταλλάσσοντες ἀμοιβαίως εὐχὰς ὑπὲρ τῶν μελλονύμφων.

Ἀπὸ τῆς ἐπομένης ἡμέρας, ἤτοι ἀπὸ τῆς Παρασκευῆς, ἔρχονται κυρίως αἱ τοῦ γάμου ἐορταὶ εἰς τε τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ, καθὼς καὶ τῆς νύμφης, εἰς ἃς προσέρχονται οἱ πολυπληθεῖς προσκεκλημένοι. Οἱ ἐγχώριοι μουσικοὶ παίζουσι τὰ κακόφωνα ὄργανά των, αἱ γυναῖκες ἄδουσιν ἀδιαλείπτως γαμήλια ᾠσματα, τὸ δὲ ἑσπέρας τρώγουσι καὶ σπένδουσιν ἀφθόνως εἰς τὸν Βάκχον.

Τὴν πρωΐαν τῆς Παρασκευῆς γυναῖκες εἰδικαί, καλῶς γνωρίζουσαι τὰς συνηθείας τοῦ τόπου, προσκαλοῦνται εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης ἵνα προσπαθήσωσι νὰ τὴν καταστήσωσιν ὅσον τὸ δυνατόν ὠραιότεραν. Πρᾶγμα πολὺ δυσκατόρθωτον ἐνίοτε ! Ὅπόσας ἐπινοήσεις, ὁπόσας φροντίδας καταβάλλουσι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ! ἀλλ' ἐπίσης ὁπόσῃν ὑπομονὴν δεόν νὰ ἔχῃ ἡ ταλαίπωρος κόρη, ἥτις ὑπὸ τὰς πολυειδεῖς καὶ κοπιώδεις χειραψίας τῶν γυναικῶν τούτων ὀφείλει νὰ τηρῇ ἀπόλυτον σιγὴν ! Λούουσι ταύτην κατ' ἀρχὰς ἐπιμελέστατα, εἴτα κείρουσι μετὰ προσοχῆς τὸ σῶμά της, καὶ ἀφοῦ βάψωσι τὴν τε κόμην της καὶ ὄφρῳς διὰ βαθέως μαύρου χρώματος, κτενίζουσι καὶ ἐνδύουσιν αὐτήν. Ἡ διὰ τὴν νύμφην βασανιστικὴ αὕτη ἐργασία διαρκεῖ τρεῖς ὅλας ὥρας.

Τὸ ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς αἱ ἴδιαι γυναῖκες προσκαλοῦνται οὐχὶ ὅμως ὅπως ἐπαναρχίσωσι τὸ βασανιστικόν των ἔργον, ἀλλ' ἀπλῶς ἵνα ἐνδύσωσι τὴν νύμφην μὲ τὰ νυμφικὰ αὐτῆς ἐνδύματα, ἥτις οὕτω ἐνδεδυμένη παρουσιάζεται κατὰ πρῶτον εἰς τὰς γυναῖκας τῆς οἰκογενείας της. Ὀλίγον τι βραδύτερον εἰσέρχεται εἰς τὴν αἴθουσαν ὁ πατὴρ μετὰ τῶν ἀδελφῶν της, ἐὰν ἔχῃ τοιούτους. Πάραυτα ἡ νύμφη ῥίπτεται εἰς τοὺς πύδας των μετὰ δακρύων καὶ ὀλολυγμῶν, ἐξαιτουμένη συγγνώμην δι' ὅσα τυ-

χόν σφάλματα διεπράξατο ἀπὸ τῆς παιδικῆς αὐτῆς ἡλικίας· ἅπαντες οἱ πάρευσισκόμενοι ὀφείλουσι νὰ κλαίωσι καὶ νὰ στενάζωσι βαθέως, ἐπιδεικνύοντες οὕτω τὸν πόνον τῆς ψυχῆς των ἐπὶ τῷ ἐπικειμένῳ χωρισμῷ. Ἄμα παύσῃ ὁ κωμικός οὔτε κοπετός, αἱ γυναῖκες ἄρχονται ἄδουσαι τὰ ἐξῆς, ἅπερ καὶ πάλιν κατὰ λέξιν ἀπλῶς μεταφράζω :

«Χαμηλώσατε, ὦ βουνά, χαμηλώσατε, διὰ νὰ δυνήθῃ ἡ σελήνη νὰ ἐξέλθῃ καὶ φωτίσῃ τὴν ὥραιαν αὐτὴν ἐσπέραν· ἡ μήτηρ τῆς νύμφης μίαν συνεχῶς ἔλεγε πρὸς αὐτήν : ὦ κόρη μου, ἀγάπα καὶ σέβου τὸν πενθερόν σου· ἡ δὲ εὐπειθὴς κόρη ἀπήντα : Ἔσο ἡσυχός, ὦ μήτερ, θὰ τὸν ἀγαπῶ καὶ θὰ τὸν σέβωμαι, διότι αὐτός μοι δίδει σύζυγον νέον καὶ ὡραῖον».

Τὴν πρωΐαν τῆς Δευτέρας, καθ' ἣν, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, πρόκειται νὰ γίνῃ ὁ γάμος, αἱ οἰκίαι τοῦ τε γαμβροῦ καὶ τῆς νύμφης εἰσὶ πλήρεις προσκεκλημένων, οἵτινες ἐνίοτε ἀνέρχονται μέχρι πεντακοσίων.

Ἐκαστος τῶν προσκεκλημένων ὀφείλει νὰ φέρῃ καὶ ἓν δῶρον· καὶ εἰς μὲν τὸν γαμβρόν φέρουσι συνήθως μίαν ὁκτὼν καφὲν καὶ κῶνον ζακχάρεως, περιβεβλημένον διὰ ποικιλοχρόων χαρτίνων ταινιῶν· εἰς δὲ τὴν νύμφην ἐν χρωματιστὸν μεταξωτὸν μανδύλιον, ἐν ζευγος λευκῶν περικνημίδων καὶ ἐν χρυσοῦν νόμισμα, οὗ ἡ ἀξία ποικίλλει ἀναλόγως τῆς περιωπῆς τῆς νύμφης καὶ τῆς κοινωνικῆς θέσεως τοῦ προσκεκλημένου. Διὰ τῶν νομισμάτων τούτων ἡ νύμφη σχηματίζει βραδύτερον βαρύτεμον περιδέραιον.

Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσκεκλημένων ἐννοεῖτε τὸ ποσὸν τοῦ καφέ καὶ τῆς ζακχάρεως, ἅπερ συνάζεται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ. Ἐπὶ ὁλόκληρα ἔτη ἡ οἰκία του οὐδεμίαν ἔχει ἀνάγκην τῶν ἀνωτέρω εἰδῶν. Οἱ πρακτικώτεροι ὁμως ἐξ αὐτῶν ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸν γάμον των πωλοῦσιν εἰς τὴν ἀγοράν τὸν προσφερθέντα καφὲν καὶ ζάχαριν, καὶ εἰσπράττουσιν ὅχι εὐκαταφρόνητον ποσόν.

Ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ἡ νύμφη ἐνδεδυμένη μὲ τὰ νυμφικὰ αὐτῆς ἐνδύματα καὶ φέρουσα ἅπαντα τὰ χρυσᾶ κοσμήματά της ἐπὶ τοῦ στήθους ὀδηγεῖται εἰς τινὰ γωνίαν τῆς αἰθούσης, ἐνθα ὀφείλει νὰ παραμείνῃ ὀρθία ἐν τῷ μέσῳ δύο γυναικῶν, κάτω νεύουσα, τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους, καὶ μόλις ἀναπνέουσα, μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν θὰ ἔλθωσιν αἱ τοῦ γαμβροῦ προσκεκλημένοι νὰ τὴν λάβωσι καὶ τὴν ὀδηγήσωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Οὕτω ἱσταμένη ὁμοιάζει μᾶλλον μὲ εἰδωλὸν ἐκ ξύλου ἢ μαρμάρου, περίξ τοῦ ὁποίου αἱ πολυπληθεῖς γυναῖκες προσφέρουσι τὰ θυμιάματά των.

Κατὰ τὴν ὠρισμένην ὥραν, ἥτοι περί τὴν δεκάτην, ἅπαντες οἱ τοῦ

γαμβροῦ προσκεκλημένοι μετὰ τοῦ πατρὸς ἢ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐκκινουῦσι πρὸς παραλαβὴν τῆς νύμφης. Φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν ὠραῖον λευκὸν ἵππον μὲ κεχρυσωμένα φάλαρα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ θέσωσι τὴν νύμφην, καὶ συνοδεύονται ὑπὸ ὠρισμένων τινῶν μουσικῶν, οἵτινες κατ' ἐπικρατοῦν ἔθιμον περιβάλλονται κωμικῶς γυναικεῖα ἐνδύματα, καὶ ἐνηγκαλισμένοι μεταξὺ των θορυβωδῶς ἄδουσι μέχρι τῆς εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης ἀφίξεως τῆς συναδίας τὸ ἐξῆς ἄσμα :

«Εἶθε νὰ εἶναι εὐτυχὴς ὁ δρόμος σου εἰς σέ, ὦ πρεσβύτερε τῶν προσκεκλημένων κάμε τὸν σταυρόν σου καὶ στρέψον πρὸς τὰ δεξιὰ. Ἐὰν μᾶς φέρῃς ὠραίαν νύμφην, εἶθε τὰ γλυκίσματα, ἅτινα θὰ σοὶ προσφέρωσι, νὰ σοὶ εὐφράνωσι τὴν καρδίαν· ἀλλ' ἐὰν μᾶς φέρῃς ἄσχημον νύμφην καὶ ἐλαττωματικὴν, τὰ γλυκίσματα ταῦτα ἅς δηλητηριάσωσι τὴν ψυχὴν σου.»

Τὰ γλυκίσματα καθηδύνουσι πάντοτε, ἐννοεῖται, τὴν καρδίαν ἢ μᾶλλον τὸν στόμαχόν τοῦ πρεσβυτέρου τῶν προσκεκλημένων, χωρὶς ἐν τούτοις ἡ νύμφη νὰ εἶναι δυστυχῶς πάντοτε ὠραία.

Φθάσαντες εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης οὐδόλως ἀνέρχονται εἰς αὐτήν, ἀλλὰ τοποθετοῦνται ἡμικυκλικῶς εἰς τὴν αὐλὴν, περιμένοντες νὰ κατέλθῃ ἡ νύμφη, καὶ πίνοντες ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἀρετὰ ποτήρια βακῆς, προσφερόμενα αὐτοῖς ὑπὸ τῶν νεωτέρων τῆς νύμφης προσκεκλημένων.

Μετὰ πάροδον ἡμισείας περίπου ὥρας ἐμφανίζεται ἡ νύμφη, κεκαλυμμένη διὰ μεταξίνου τινὸς ἐρυθροῦ ὑφάσματος, δίκην χοάνης περιβάλλοντος τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος, ἵνα μὴ φαίνεται ὑπὸ τῶν παρισταμένων. Καὶ ὥς νὰ μὴ ἤρκει τὸ κάλυμμα τοῦτο, διάφορα γύναια ἐκτείνουσι μετάξινά σινδόνια, ὅπως προφυλάξωσιν ἔτι μᾶλλον τὴν νύμφην ἀπὸ τὰ ἀδιάκριτα βλέμματα τῶν ἐν τῇ αὐλῇ εὐρισκομένων.

Ἐνταῦθα ἄρχεται ἑτέρα κωμικὴ σκηνή, εἰς ἣν πρωτεῦς πρόσωπον παίζει ἡ νύμφη. Προσποιουμένη αὕτη ὅτι δὲν θέλει νὰ κατέλθῃ τὴν κλίμακα, ἵνα μὴ ἀφήσῃ δῆθεν τὴν πατριὸν οἰκίαν, ἀλληλοδιαδόχως ὠθεῖται, ὥσει ἐκδιωκομένη, ὑπὸ τῶν συγγενῶν τῆς, δύο τῶν ὁποίων κρατοῦντες αὐτήν ἐκ τῶν βραχιόνων τὴν ἐξαναγκάζουσιν ἐπὶ τέλους νὰ κατέλθῃ καὶ νὰ προχωρήσῃ μέχρι τοῦ δι' αὐτήν προητοιμασμένου ἵππου. Ὡς μεγίστη ἀναίδεια θεωρεῖται ἐὰν νύμφη τις, κάπως ἀνεπτυγμένη, θεωρήσῃ καλὸν νὰ κατέλθῃ ταχύτερον κατὰ τι τὴν κλίμακα, καὶ νὰ συντάμῃ οὕτω τὸ μέγα σχετικῶς χρονικὸν διάστημα, ὅπερ, κατὰ τὰ ἔθιμα τοῦ τόπου, πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται. Ἐπὶ ἐβδομάδας θὰ εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς κακολογίας τῶν γραιδίων. Ὅταν ἡ νύμφη τοποθετηθῇ

ἐπὶ τοῦ ἵππου, ἡ συνοδία ἐκκινεῖ, προπορευομένων τῶν προσκεκλημένων τοῦ γαμβροῦ μετὰ τῶν μουσικῶν, εἴτα ἐρχομένης τῆς νύμφης, ὑποβασταζομένης πάντοτε ἐκατέρωθεν ὑπὸ δύο συγγενῶν τῆς, καὶ τέλος ἀκολουθούντων τῶν τοῦ γαμβροῦ προσκεκλημένων. Οὕτω ἡ συνοδία προχωρεῖ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, εἰς ἣν δι' ἐτέρας ὁδοῦ ἔχει ἤδη φθάσει ὁ γαμβρὸς συνοδευόμενος ὑπὸ δύο μόνον ἀνδρῶν, τόπαν κουμπάρων ἐπεχόντων. Εἰς ἐκάστην γωνίαν τῆς ὁδοῦ ἡ νύμφη ὀφείλει νὰ κύπτῃ τρίς τὴν κεφαλὴν, ἀποχαιρετῶσα δὴθεν τὰ μέρη, εἰς ἃ δὲν θὰ ἐπανέλθῃ πλέον παρθένος. Ἀμα φθάσωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καταβιβάζουσι τοῦ ἵππου τὴν νύμφην, ἀφαιροῦσι τὸ περιβάλλον ἐρυθρὸν ὕφασμα, καὶ ὠθοῦσιν αὐτὴν ἡπίως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, εἰς ἣν οὐδεὶς ἄλλος δύναται νὰ εἰσέλθῃ. Ὁ γαμβρὸς γονατισμένος ἤδη ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἀγωνιωδῶς ἀναμένει νὰ ἴδῃ κατὰ πρῶτον τὴν σύντροφον τοῦ βίου του. Ἀλλ' ἐπειδὴ θεωρεῖται μεγάλη ἐντροπὴ νὰ τὴν θεωρήσῃ κατὰ πρόσωπον, ἀρκεῖται ὁ ταλαίπωρος νὰ ρίπτῃ λαθραῖα μόνον βλέμματα ἐπ' αὐτῆς, προσπαθῶν νὰ βεβαιωθῇ, ἐὰν ᾔνυνόησεν αὐτὸν ἡ τύχη. Εὐκόλως ἐννοεῖται ὅτι ἡ μορφὴ του μεταβάλλεται ἀναλόγως τῶν παρατηρήσεων, ὥς ἡδυνήθη νὰ κάμῃ.

Μετὰ τὴν τέλει τοῦ μυστηρίου, ὅπερ ἐλάχιστον χρόνον διαρκεῖ, ὁ γαμβρὸς ἀπέρχεται ἀμέσως εἰς τὸν οἶκόν του μετὰ τῶν δύο κουμπάρων, ἐνῶ πάντες οἱ λοιποὶ ἀναβιβάζουσι καὶ πάλιν τὴν νύμφην ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ πάντοτε τάξει ἐκκινοῦσι διὰ τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ. Καθ' ὁδὸν οἱ μουσικοὶ ᾄδουσι τὰ ἐξῆς :

« Ἡ νύμφη εἶναι καθ' ὁδόν· ὁμοιάζει μὲ γαρύφαλλον, ὅπερ εὐωδιάζει· ἡ νύμφη εἶναι εἰς τὴν αὐλήν· εἶναι ἤδη ῥόδον ἀνοιγμένον· ἡ νύμφη εἶναι ἐπὶ τῆς κλῖμακος· τὸ μέτωπόν της εἶναι λευκὸν ὡς τὸ γιασεμί· εἰσῆλθεν ἤδη εἰς τὴν αἴθουσαν· ἡ κεφαλὴ της κλίνει ὡς κρίνος. — Μὴ χύνῃς ἄλλα δάκρυα, ὦ νύμφη. — Ἐκλαυσα ἤδη ἀρκετά, ὦ σύζυγέ μου, διότι ἐγκατέλειψα τὸν πατέρα μου, καὶ δὲν θὰ ὑπάγω πλέον εἰς αὐτὸν κόρη ».

Ἀμα ἡ συνοδία φθάσῃ πλησίον τῆς οἰκίας τοῦ γαμβροῦ, οἱ μουσικοὶ ἄρχονται ᾄδοντες τὰ ἐξῆς :

« Περιεπλανήθης καθ' ὁδόν, ὦ νύμφη, τί ζητεῖς; Τὴν θύραν τοῦ συζύγου. — Τί θὰ μοὶ δώσης, ἐὰν σοὶ τὴν δείξω, ὦ νύμφη; — Ὑποκάμισα καλοκεντημένα, ὦ σύζυγε. — Δὲν σὲ εὐχαριστῶ διὰ τοῦτο, ὦ νύμφη, διότι καὶ ἐὰν δὲν μοὶ τὰ δώσης, θὰ τὰ λάβω ἐγὼ μόνος μου. »

Ὡς βλέπετε, οἱ Ἀλβανοὶ δὲν ἔχουσι μεγάλας ἀξιώσεις ποιητικοῦ ὕφους. Συνθέτουσιν ἀδιακόπως ᾠσματα, ὅλως ἀδιαφοροῦντες περὶ τῶν λέξεων καὶ ἐννοιῶν, ὥς ταῦτα περιλαμβάνουσι.

Φθάσαντες ἐπὶ τέλους εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ καταβιβάζουσι τοῦ

Ἰππου τὴν νύμφην μετὰ τῶν αὐτῶν πάντοτε προφυλάξεων, καὶ δύο ἐκ τῶν συγγενῶν τῆς ὁδηγοῦσι ταύτην, μόλις βαδίζουσιν, εἰς τὴν αἵθουσαν τοποθετοῦντες αὐτὴν ὀρθίαν ἐπὶ τῆς καλλιτέρας θέσεως. Οἱ λοιποὶ τῆς νύμφης προσκεκλημένοι, ἀφ' οὗ ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν μεγαλοφώνως εἶπη· «Μέχρι τοῦδε ἡ νύμφη ἀνήκει εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς ἡμᾶς· ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἀνήκει εἰς Σᾶς καὶ εἰς τὸν Θεόν, ὅστις θὰ ἐπαγρυπνῇ ἐπ' αὐτῆς», ἀπέρχονται εἰς τὸν οἶκόν της, ἄδοντες καθ' ὁδὸν τὰ ἑξῆς·

«Σταθῆτε, ὦ ἀδελφοί μου, σταθῆτε! ἡ νύμφη ἔχει νὰ σᾶς κάμῃ μίαν σύστασιν. Σταθῆτε, σταθῆτε· χαιρετίσατε ἐκ μέρους μου τὸν πατέρα μου καὶ τοὺς ἀδελφούς μου, σταθῆτε σταθῆτε! Χαιρετίσατε ἐκ μέρους μου τὴν μητέρα μου καὶ τὰς ἀδελφάς μου· εἰπέτε εἰς αὐτοὺς ὅτι οὐδέποτε ἡ καρδία μου θὰ τοὺς λησμονήσῃ! Σταθῆτε, σταθῆτε! Εἰπέτε εἰς αὐτοὺς ὅτι καθ' ἑκάστην ἐσπέραν ἡ αὔρα θὰ τοῖς φέρῃ τὰς δεήσεις, ἃς οἱ αὐτοὺς θὰ ἀπευθύνω εἰς τὸν Ὑψιστον».

Εἰς ἐκ τῶν δύο συγγενῶν τῆς νύμφης, οἵτινες διαμένουσιν εἰσέτι πλησίον της, εἰσδύει κάτωθεν τοῦ ἐρυθροῦ ὑφάσματος, τοῦ περιβάλλοντος, ὡς εἴπομεν, δίκην χοάνης αὐτήν, διορθοῖ τὴν κόμην της, τὴν ἀσπάζεται, καὶ εἶτα ἀναχωρεῖ ἀμέσως μετὰ τοῦ ἐτέρου συγγενοῦς του.

Τότε ἡ μήτηρ τοῦ νυμφίου προχωρεῖ ἡρέμα καὶ ἀφαιρεῖ πλέον ὀλοτελῶς τὸ ἐρυθρὸν ὑφασμα, ἐνῶ πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ εἶναι ἐστραμμένοι πρὸς τὴν πτωχὴν νύμφην, ἥτις κάτω νεύουσα δὲν τολμᾷ νὰ κινηθῇ, καὶ μάλιστα εἶναι ἄσχημος! Ὁ γαμβρὸς εἰσέρχεται ἐπίσης εἰς τὴν αἵθουσαν, ἀλλ' ἐπὶ τινα μόνον δευτερόλεπτα, διότι θεωρεῖται μεγάλη ἐντροπὴ νὰ δείξῃ ἐνδιαφέρον ταχέως ὑπὲρ τῆς συζύγου του! Ἐξέρχεται λοιπὸν σχεδὸν ἀμέσως καὶ μεταβαίνει εἰς ἑτέραν αἵθουσαν, ἐνθα διαμένουσιν οἱ ἄνδρες. Αἱ γυναῖκες ἀφ' ἐτέρου ἐκ τῆς χειρὸς κρατούμεναι καὶ πηγαινοερχόμεναι ἐνώπιον τῆς νύμφης ἄρχονται ἄδουσαι τὸ ἑξῆς ᾄσμα·

«ὦ! τί ὠραία μᾶς ἔλαχεν ἡ νύμφη, ὁ Θεὸς νὰ τὴν φυλάττῃ· τὸ μέτωπόν της εἶναι εὐρύ, καὶ αἱ ὀφρυὲς της ὁμοιάζουσι μὲ τὸ οὐράνιον τόξον· οἱ ὀφθαλμοὶ της εἶναι ἀνοιχτοὶ ὡς φλιτζάνια, καὶ αἱ παρειαί της εἶναι ἐρυθραὶ ὡς τὸ κρεμέζιον! Τὸ στόμα της ὁμοιάζει μὲ μικρότατον κούτιον κεχρυσωμένον, καὶ τὰ χεῖλη της εἶναι ὡς κεράσια! Οἱ ὀδόντες της ὁμοιάζουσι μὲ μαργαρίτας, καὶ τὸ δέριμα της εἶναι λευκὸν ὡς τὸ γάλα! Τὸ ἀνάστημά της ὁμοιάζει μὲ κυπάρισσον, ὁ Θεὸς νὰ τὴν φυλάττῃ».

Φαντάσθητε τὴν ἀμηχανίαν τῆς δυστυχοῦς κόρης, ὅταν αἱ ἐξυμνήσεις αὗται πόρρω ἀπέχουσι τοῦ νὰ ἀπεικονίζωσι τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῆς. Εἶδον πολλάκις νύμφας μὲ τεσατῶδη χαρακτηριστικὰ ἐξυ-

μνουμένας πάντοτε διά τῶν ἰδίων ὕμνων. Εἶδον νύμφην νάνον σχεδὸν τὸ ἀνάστημα, ἐξυμνουμένην ὡς κυπάρισσον !

Μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν καὶ τοῦ τύπου τούτου, οἱ ἄνδρες ἐν μιᾷ αἰθούσῃ καὶ αἱ γυναῖκες ἐν ἑτέρᾳ, κάθονται εἰς τὴν τράπεζαν, εἰς ἣν κατ' ἀρχαῖον ἔθιμον ὑπάρχει σωρὸς παρμεγίστων κρομμύων, ἐξ ὧν ἕκαστος τῶν προσκεκλημένων ὀφείλει νὰ φάγῃ ἓν. Ὁ γαμβρὸς κατ' ἀρχὰς δὲν κάθεται εἰς τὴν τράπεζαν, ἀλλ' εἶτα ὑπείκων εἰς τὰς παρακλήσεις δῆθεν τῶν δύο κουμπάρων ἔρχεται, πλὴν μόλις ἐγγίζει τὰ προσφερόμενα αὐτῷ φαγητά. Ἡ ταλαίπωρος νύμφη ὀφείλει νὰ μείνῃ νῆστις, διότι ἡ καλῶς ἀνατεθραμμένη κόρη δὲν τρώγει τίποτε, ἵνα δείξῃ τὴν λύπην, ἣν αἰσθάνεται, ἐπὶ τῇ ἐγκαταλείψει τοῦ πατρικοῦ τῆς οἴκου.

Ὀλίγον τι πρὸ τοῦ μεσονυχτίου αἱ γυναῖκες ὀδηγοῦσι τὴν νύμφην εἰς τὸν νυμφικὸν θάλαμον, ἐκδύουσιν αὐτήν καὶ τὴν θέτουσιν ἐπὶ τῆς κλίνης. Ἀφροῦ καλύψωσι τὸ πρόσωπόν της διὰ τινος πέπλου, ἀπέρχονται πρὸς εὖρεσιν τῶν δύο κουμπάρων, οὓς παρακαλοῦσι νὰ στείλωσι τὸν γαμβρόν, ὅστις γνωρίζων ἐκ τῶν προτέρων ἅπασαν αὐτὴν τὴν ἱστορίαν προσπαθεῖ δῆθεν νὰ κρυφθῇ· οἱ κουμπάροι μετὰ πολλὰς ἐρεῦνας εὐρίσκουσι τέλος αὐτόν, τὸν προσκαλοῦσιν ὑπὸ τὴν πρόφασιν νὰ ἀναπνεύσῃ ἀέρα, καὶ τὸν ὀδηγοῦσι μέχρι τοῦ νυμφικοῦ θαλάμου, εἰς ὃν τὸν ὠθοῦσι, κλείοντες κατόπιν τὴν θύραν. Ὁ σύζυγος πλησιάζων τὴν κλίνην ἐκπλήσσεται δῆθεν εὐρίσκων ἐκεῖ μίαν ξένην γυναῖκα. Τὴν ἐρωτᾷ ποία εἶναι ; τί θέλει ; Οὐδεμίαν ἀπάντησις. Τότε τῇ ἀποσπᾷ τὸν πέπλον, καὶ ὦ τοῦ θαύματος ! ἀνευρίσκει ἐν τῇ ξένῃ ταύτῃ γυναικὶ τὴν σύζυγον, ἣν ἐξελέξατο. Ὅποια κωμῳδία !

Τὴν ἐπαύριον οἱ σύζυγοι ὀφείλουσι νὰ ἐγερθῶσι λίαν πρωτῇ καὶ ὁ μὲν γαμβρὸς μεταβαίνει ἀμέσως εἰς τὸ κατάστημά του, ἐνθα προσέρχονται καὶ τὸν συγχαίρουσιν οἱ διάφοροι φίλοι του, ἡ δὲ νύμφη μένει κεκρυμμένη εἰς τινὰ γωνίαν τοῦωματίου, μὲ τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ προσώπου, μὴ τολμῶσα νὰ κινηθῇ, ὥσει νὰ διέπραξῃ μέγα τι ἔγκλημα, μέχρι τῆς ἐλεύσεως τῶν γυναικῶν, αἵτινες ἐνδύουσιν ταύτην, καὶ τὴν ὀδηγοῦσιν εἰς τὴν αἰθουσαν, ἐνθα θὰ μείνῃ ἐπὶ ὀλοκλήρους ὥρας ὀρθία καὶ ἀκίνητος, ὑποδεχομένη οὕτω τὰς φιλικὰς οἰκογενείας.

Δύο ἐβδομάδας μετὰ τὸν γάμον ἡ νύμφη ὀδηγουμένη ὑπὸ δύο γυναικῶν μεταβαίνει εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς της, ἐνθα θὰ μείνῃ δέκα περίπου ἡμέρας. Ὁ σύζυγος προσκαλεῖται τὴν πρώτην ἡμέραν εἰς δεῖπνον, μεθ' ὃ ἐπιστρέφει εἰς τὸν οἶκόν του, καὶ δὲν μεταβαίνει πλέον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πενθεροῦ του εἰμὴ τὴν παραμονὴν τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν μέλλει νὰ ἐπιστρέψῃ ἡ σύζυγός του. Τὴν ἐπαύριον περὶ τὴν δευτέραν μετὰ

μεσημέριαν συνήθως ὦραν ἡ νύμφη ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο γυναικῶν ἐπανέρχεται εἰς τὸν συζυγικὸν οἶκον. Ὅσον εὐθυμος ὀφείλει νὰ φαίνεται, ὅσον ταχέως πρέπει νὰ βαδίζῃ ὅταν μεταβαίῃ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς της, τόσον δύσθυμος καὶ τόσον βραδέως ἔχει καθήκον νὰ βαδίζῃ, ὅταν ἐπιστρέφῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ συζύγου της. Στρέφει ἀδιαλείπτως ὀπισθεν τὴν κεφαλὴν, ἀπενίξει μετὰ στεναγμῶν τὸν πατριὸν οἶκον, καὶ ἐν γένει παντοῖα μηχανᾶται ἵνα ἐπιδείξῃ ὅτι προτιμᾷ δῆθεν τοῦτον τῶν ἡδονῶν τοῦ γάμου. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς πλέον ταύτης παύουσιν αἱ ἐορταὶ καὶ ἡ ἀνάπαυσις, ἄρχεται δὲ ἡ γυνὴ ἀναλαμβάνουσα τὴν διεύθυνσιν τοῦ οἴκου της.

Κατ' ἀρχαῖον ἔθιμον ἡ μήτηρ τῆς νύμφης δὲν δύναται νὰ ἐπισκεφθῇ ταύτην πρὸ τῆς παρελεύσεως ἔτους· παρέχεται δηλαδὴ εἰς τοὺς νεονύμφους ὁ ἀναγκαῖος χρόνος πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ πρώτου τέκνου. Καὶ ἂν μὲν γεννηθῇ τοιοῦτον, καὶ ἰδίως ἄρρεν, ὅπερ ἐν Ἀλβανίᾳ θεωρεῖται ἄριστος οἰωνός, ἡ πρώτη τῆς μητρὸς ἐπίσκεψις γίνεται πανηγυρικώτερον, συνοδευομένη μετὰ ἐορτῶν καὶ συμποσίων, ἂν δὲ τὸναντίον, τότε ἡ ἐπίσκεψις αὕτη ὑπ' οὐδεμιᾶς διασκεδάσεως συνοδεύεται. Ἡ μήτηρ εἶναι μελαγχολικὴ, μόλις ὁμιλεῖ, ἐντρέπεται διὰ τὴν ἔλλειψιν ταύτην, καὶ ἐν τέλει ἀναχωροῦσα εὐχεται ἀπὸ καρδίας ὅπως ταχέως ἡ θυγάτηρ της ἀποκτήσῃ τέκνον.

Τοιοῦτον καὶ τὸ ἔθιμον τοῦ γάμου ἐν Ἀλβανίᾳ. Περιέγραψα αὐτὸν λεπτομερέστατα καὶ ἀκριδέστατα, φρονῶν ὅτι τὰ ἔθιμα ἐν γένει τοῦ λαοῦ ἐκείνου ἐνδιαφέρουσι μεγάλως ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας, οἵτινες διὰ πλείστων δεσμῶν συνδεόμεθα μετὰ τῶν Ἀλβανῶν.

#### Α. Δευτεραῖος

### Ἡ ΓΥΝΗ ΩΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ<sup>1</sup>

*Κυρλαὶ καὶ Κύριοι !*

Αὐτόκλητος συνήγορος τῶν δικαιωμάτων τῆς γυναικὸς δὲν ἐμφανίζομαι, ἀλλ' οὐδ' ὑπέρμαχος τῶν παραδόσεων, ἀπ᾿ ὁρμηθεὶς ἐπὶ τὸ προκείμενον ζήτημα, σκοπῶ νὰ κηρυχθῶ. Δὲν ἐτόλμησα νὰ προβῶ εἰς τὸ πρῶτον, συνειδῶς τὴν ἀσθένειαν τῶν δυνάμεών μου, ἄλλως τοῦ ζητήματος τούτου ἐπελήφθησαν ἄνδρες καὶ γυναῖκες τοσαύτης αὐταρκειας,

<sup>1</sup> Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ Παρνασσῶ τῇ 23 Δεκεμβρίου 1891.